

1. Hållbar utveckling i vardagen

Man kan utvärdera hur hållbar utveckling förverkligas i praktiken bl.a. genom att se om man i projektet tagit i beaktande:

- Lokal ekonomi och produkternas kvalitet
- Främjande av samhörighet och social rättvisa
- En ökning av det andliga kapitalet
- Eftertänksam konsumtion
- Sparande av energi
- Värnande om hälsan och gemenskap

2. Landsbygden som boendeplats

Enligt finländarna är det bästa med att bo på landet:

- Naturen
- Lugnet
- Frihet och integritet
- Andra invånare på landsbygden
- Möjlighet att röra sig i naturen

3. Lantraser

Maatiainen ry är en förening, vars syfte är att bevara gamla odlings- och prydnadsväxter, ursprungliga husdjursraser samt kulturlandskap och naturens mångfald. Föreningen förmedlar också frön från gamla inhemska odlingsväxter samt växter från naturen till de som är intresserade av dessa.

4. Biomassa

- Av växtbaserad biomassa kan man tillverka bio-bränsle för energiproduktion. År 2003 använde man inom EU:s område biomassa tillräckligt för att ersätta 70 miljoner ton olja.
- I Finland växer biomassa i skogarna, på kärren och på åkrarna. Hemhushållen och kraftverken drar i sin värme- och elproduktion nytta av bl.a. träflis, vass, halm och pellets.

5. Bilarna i rörelse med biogas

På Kalmars gård i Laukaa, Leppävesi finns Finlands enda tankstation för biogas. Gasen produceras till hälften av socker- och fettavfall som kommer från en sötsaksfabrik i närheten, till hälften av gödsel och åkerväxter från den egna gården.

6. Vindparker

Cwmni Gwynt Teg, den första bya-ägda vindparken i norra Wales, minskar koldioxidutsläppen med 26 400 ton per år. Den producerar elektricitet för 2 500 hem. Den planerade utvidgningen skulle betyda att den kunde producera denna mängd fyra gånger om.

7. Lokal valuta

I Toholampi har man sedan år 2008, vid sidan av euron, haft egna lokala pengar, toho, i användning. Toho delas ut bl.a. som stipendier åt studerande. Både privatpersoner och företag kan växla sina euron till toho. Med dem kan de betala sina inköp i de flesta företag i kommunen. På det här sättet hålls pengarna så långt det är möjligt inom det egna området, vilket hjälper till att bevara servicen.

8. Vad förbinder människor och skolor till att producera sin egen energi?

- De ser och upplever saker: ljus och värme samt vindturbinens snurrande
- Lättillgängliga och lättolkade mätare, som visar hur mycket energi som producerats
- Röda ljus som tänds, när det produceras mycket energi

9. Nyttan med att gynna närproducerad mat

- Färskhet, smak och kvalitet, inget behov av tillsatser pga korta transportsträckor
- Man känner till ursprung och tillverkningsförhållanden
- Bevarande av lokal och traditionell matkultur
- Säkerhet
- Mindre miljöbelastning (mindre transporter och förpackningsmaterial)
- Pengarna stannar i närområdet och producenten får ett bättre pris
- Landsbygdens livskraft och sysselsättning förbättras
- Den inhemska självförsörjningen på mat tryggas

10. Användning av närproducerad mat i offentliga kök

Kiuruvesi kommun har gjort ett medvetet beslut om att öka närproducerad mat. Centralköket för kommunens skolor använde 43% av den reserverade budgeten för matanskaffningar till närproducerade livsmedel.

11. Festivaler och evenemang

Cirka 60% av besökarna på Haapavesi Folk Music Festival var icke-ortsbor. Tillsammans spenderade de cirka 132 200 euro på orten.

12. Byns utvecklingsbolag

Man vill ha nya invånare och företag till Vuolikoski. Till-
sammans med de fritidsbosatta invånarna och företagen i
området grundade byborna byns närings- och utvecklings-
bolag. Av Iitis kommun köpte bolaget tomtmark för eгна-
hemshus och radhus samt för ett byacentrum. I byacentrat
samlar man butiks-, transaktions- och välfärdstjänster samt
fritidsaktiviteter. Utvecklingsbolaget marknadsför och säljer
tomter. De inkomster man får av detta används till byn och
utvecklande av dess service.

13. Bybornas skidcentrum

Det lokala skidcentret, som fungerat som Hartolas Vuorenkyläs hjärta och ungdomarnas träffplats på fritiden, gick i konkurs. Tillsammans med invånare i närområdet grundade byborna ett aktiebolag för att fortsätta skidcentrets verksamhet. Samtidigt ville man trygga framtiden också för bybutiken och baren.

14. Behovet av att ta ett steg bakåt

”Fastän återanvändningssystemen är viktiga, är det bättre att söka efter metoder så att man kan minska på den totala avfallsmängden.”

15. Tre sätt att förhålla sig till utveckling av områden

- Att fortsätta på samma sätt som förut
- Att dra nytta av de bästa byggnadssätt som finns för att minimera miljöpåverkningarna
- Hållbar utveckling – man funderar på en hurudan utveckling som är mest hållbar och i vilken riktning utvecklingen borde gå.

16. Tidsbank

Medlemmarna i Helsingforsregionens bytesring byter tjänster sinsemellan. Någon är en skicklig renoverare, en annan kan lappa en skjorta eller gå ut med hundar. Pengar byter inte ägare utan det utförda arbetet bokförs i ett gemensamt register som "märken". Meningen är, att de som är med i bytesringen både utför och tar emot samma mängd tjänster under ett år, så att "märkes"-kontots saldo hålls på noll.

17. Landskapsvårdsområde

I Pelkosenniemi grundades, på initiativ av Kairala och LUIRO byaföreningar, ett nationellt landskapsvårdsområde för att trygga de landskapsmässigt och historiskt värdefulla byalandskapen. Grundandet av ett landskapsvårdsområde förpliktar inte privata markägare till vårdåtgärder. Däremot begränsar det planeringen på området, underlättar att få ekonomiskt stöd för landskapsvårdsarbete och främjar kultur- och naturturism.

18. De ungas byar

I norra Kymmenedalen har man ett projekt på gång, genom vilket man ordnar en mångsidig verksamhet för barnen i byn i enlighet med föräldrarnas behov och barnens önskemål. För det praktiska genomförandet ansvarar, förutom unga som redan nu fungerar i föreningar och klubbar, också unga som anställts genom projektet. På så sätt får barnen något trevligt att göra och de unga får avlönat arbete i den egna byn.

19. Husbolagens miljöexperter

I huvudstadsregionen utbildar en del husbolag frivilliga invånare till det egna husets informatörer i miljöärenden mellan invånarna och husbolagen. Miljöexperterna förmedlar t.ex. tips om hur man kan minska vatten- och energiförbrukningen samt berättar om hur miljövänligare val också kan vara förmånligare, när bl.a. avfallsserviceavgifterna minskar.

20. Saker i gemensamt bruk

Invånarföreningar kan anskaffa sådana saker för gemensamt bruk, som man endast sällan har användning för i de enskilda hushållen. Till exempel skaffade man till ett husbolag i Esbo en häcksax och en trycktvtvätt, som alla invånare fritt får använda. På så sätt sparar man pengar samt naturresurser och interaktionen mellan invånarna ökar.

21. Vattenandelslag

Avloppsvattnet i byn Hulta i Ekenäs sköts i det av byborna grundade vattenandelslagets lilla reningsverk. Sammanhållningen har blivit tätare och vattenförsörjningen fungerar såsom i kommunens vattenförsörjningskretsar, men förmånligare. Byborna sparade i investeringskostnader och arbetsmängd då man i avloppsnätets kanaler samtidigt lade ner optisk fiberkabel.

22. Byns kulturstig

Untamala by i Laitila representerar genuint finskt kulturlandskap från järnåldern till nutid. Byns sevärdheter, såsom byastråket, den forntida begravningsplatsen och den nationellt värdefulla vårdbiotopen samlades till en 2,3 km lång kulturstig. Invid stigen finns också Museiverkets arkeologacentrum samt byahuset där också byaföreningens sommarcafé finns.

23. Närproducerad och ekomat i daghem

Daghemmet Luonnonhelma, som verkar i Bollsta by i Raseborg, bjuder barnen på enbart ekomat och mat från gårdarna i närheten.

24. Ekoby

Målet för ekobyen Riku i Kangasala är en miljövänlig och kollektiv livsstil. Husen är i huvudsak byggda av återvinningsmaterial samt av trä från närområdet. I husen finns komposterande toaletter. Värmen produceras i det egna fliskraftverket och avloppsvattnet renas i det egna reningsverket.

25. Uppvärmning av byahuset

Leinmäki byaförening i Laitila bytte byahusets oljepanna till pelletsuppvärmning. Tack vare byaföreningen värms allaktivitetshuset i Selki by i Vichtis nuförtiden upp med jordvärme i stället för olja.

26. Energiproduktion i skolan

På taket till Nedre-Malms grundskola i Helsingfors har man installerat en solpanel och en liten vindturbin. På tekniktimarna visar läraren, med hjälp av en voltmätare, hur mycket elektricitet de producerar. Eleverna får, med hjälp av små elektriska apparater, testa om den producerade energin räcker till för att använda apparaterna. Under lektionerna diskuterar man om olika ämnen i anslutning till energiproduktion, såsom olika energikällor och deras miljöinverkan.

27. Textmeddelandetjänst

Informationsförmedlingen mellan byborna i Urajärvi, Asikkala är lätt. Kostnadsfria textmeddelanden kan skickas till alla bybor eller till en liten grupp via byns mobiltjänst.

28. Bybutiken

Till byn Svartå i Raseborg fick man en butik på nytt efter några års paus, tack vare byaföreningens aktivitet och när byborna förband sig till att handla i sin närbutik.

29. Datakommunikationsförbindelser

Byn Nedervetil i Kronoby behövde nya invånare och speciellt de unga i byn saknade moderna datakommunikationsförbindelser. Byborna byggde i huvudsak med talkokraft ett fiberoptiknät som ägs av byaföreningen. Nu ser man kabel-TV i byn och tack vare den snabba bredbandsförbindelsen är distansarbete och videokonferenser möjliga.

30. Servicedag för äldre

I Lusi byskola i Heinola ordnar man varje vecka en servicedag för äldre i området. Det erbjuds måltidsservice i samband med skolbespisningen, en gemensam motionsstund samt diakonitjänster. Enligt önskemål erbjuds också frisörtjänster i samarbete med företagare i området. Resorna sköts med anrops-taxi. Framförallt får de äldre byborna bekanta sig med varandra.

31. Nationalparker

I Finland finns 35 nationalparker. En investering i nationalparkstjänster ger en mångfaldig vinst. Till exempel i Oulanka är behållningen per investerad euro 20 € för lokalekonomin.

32. GPS-utfärder

På en GPS-utfärd fungerar en GPS-apparat som guide. Denna vägleder utflyktsdeltagare på cykel samt fotvandrare till naturstigar, kulturlandskap, paddlingsutfärder och övernattning på lantgårdar. Utfärden omfattar en flera dagars helhet av olika landsbygdsföretag och naturobjekt.

33. Byaturism

Trumfkortet i byn Vuonisolahti i Lieksa är byaturism. Bybornas, föreningarnas och företagens mål är att genom samarbete öka byns trivsel och ekonomiska välmående. De olika företagen i byn marknadsför sina tjänster tillsammans och man har sammanställt olika programhelheter av deras tjänster.

34. Motionsområde i naturen

Vihiluoto byaförening i Kempele beslöt göra om ett strandområde, som vuxit igen så att man inte kunde vistas där, till ett för alla gemensamt friluftsområde. Nu finns det en naturstig, ett fågeltorn, broar, småbåtsbrygga, grillkåta, simplats och bollplan på området.

35. Konst och hantverk

Fiskars gamla bruksområde i Raseborg har med sin vackra miljö och med hjälp av arbetsutrymmen lockat olika sektorer hantverkare, formgivare och konstnärer att bo och arbeta i byn. De har grundat ett andelslag, som nuförtiden har cirka 120 medlemmar. Andelslagets medlemmar med sina familjer utgör redan nästan hälften av invånarna i Fiskars.

36. Service i byn

I Tennilä by i Hollola saknade man dagvårdstjänster. Byborna ville också utveckla verksamhet i den före detta byskolans utrymmen. Numera fungerar ett gruppfamiljedaghem på vardagarna i Tennilä byahus. På kvällar och under veckoslut ordnar man olika hantverks- motions- och musikkurser och det före detta klassrummet används som samlings- och festutrymme.

37. Kulturarv

En hembygdsförening kan på många sätt främja trivseln i sin hembygd och utveckla den bebyggda miljön och naturmiljön. Hausjärvi-Seura ordnar t.ex. hembygdsdagar, utställningar, talkon, upprätthåller ett hembygdsmuseum och ett hembygdshus, ger ut böcker och verkar till förmån för naturskydd, landskapsvård och den lokala matkulturen.

38. Barn och unga

De unga i Sattajärvi i Torneå grundade en motions-
eftermiddagsklubb och ordnade till en början
verksamheten själv. Senare har man kunnat göra
klubbverksamheten för låg- och högstadielärover mera
mångsidig i och med att kommunen har kommit med
i förverkligandet.

39. Byatidning

Sedan år 1991 har man varje vecka i Eräjärvi i Orivesi gett ut en egen byatidning, Purkiainen. Tidningen är en viktig informationsförmedlare, annonstidning och diskussionsspalt för byborna. Purkiainen sammanställs av Eräjärvi utvecklingsförening och den delas ut med talkokraft till alla byns invånare, sommartid också till de sommarbosatta. Nuförtiden ges tidningen också ut på Internet.

40. Distansundervisning i byskolan

I skärgårdsbyn Velkuas grundskola får ett trettiotal elever undervisning i sin egen by från förskola till nionde klass. Den största delen av språkundervisningen sker som distansundervisning med kameraöverföring; läraren finns i Nådendal och eleverna i sin skola i Velkua.

41. Matkrets

Medlemmarna i en matkrets gör tillsammans en beställning direkt från odlarna i närområdet.

På detta sätt undviker man mellanhänderna och maten kommer snabbt från producent till konsument.

42. Lokala naturresurser

Invånarna i Lokka i Sodankylä beslöt kämpa för sin by och sin sysselsättning under den ekonomiska lågkonjunkturen. För att dra nytta av de naturresurser, renar och fisk, som finns i området, grundade man ett naturresursandelslag. Andelslaget säljer livsmedlen i förädlad form, varvid den ekonomiska nyttan för området blir större.

43. Kulturarv

Juupajoki-sällskapet håller traditionerna uppe vid Kallenautilos gästgiveri. I det gamla gästgiveriets utrymmen verkar under sommartid ett gästgiverimuseum, ett café och en butik, där man säljer lokala hantverkares arbeten.

44. En gemensam lantgård

Ett av konsumenter grundat matandelslag hyr mark av Caerhys ekolantgård. Husbonden odlar de produkter som delägarna vill ha; frukter, grönsaker och örter. Delägarna får på det här sättet, mot en skälig ersättning, färsk mat vars ursprung de känner till och odlaren får lön för sitt arbete.

45. Sokojas byahus

I Sokoja by i Karleby vidtog småbarnsföräldrarna åtgärder för att ordna dagvård för sina barn i den egna byn. Till slut föddes Sokoja byahus, där det finns service för alla åldrar: daghem och förskola, lekklubb och eftermiddagsvård för skolbarn, idrotts- och konditionssal, storkök, matsal och festutrymmen, ett motagningsrum för sjukskötare, frisör, kosmetolog och massör, måltider för skolbarnen i Sokoja, rekreationsdag för pensionärer samt måltids- och hemvårdsservice för äldre. Sokoja daghems- och byahusförening ansvarar för verksamheten.

46. Bioenergi

Kuortane energiandelslag anskaffar inhemska källor för förnybar energi, såsom träflis och vass, och producerar fjärrvärme av detta. På samma gång sätter andelslaget unga skogar i skick. Nuförtiden producerar andelslaget 5 500 megawatt värme. Målet för framtiden är att uppföra en bioenergipark som åskådliggör sol-, vind- och bioenergi.

47. Att spara vatten

Köpcentret Sello i Esbo bytte ut alla pissoarer i sina offentliga toaletter till att använda gråvatten. Tack vare detta sparar man cirka 100 000 liter rent dricksvatten i året per pissoar.

48. Energieffektiva byggnader

Kuopion opiskelija-asunnot Oy lät bygga Finlands första nollenergihöghus. I huset finns det hinderlösa bostäder för studerande. Byggnadens energi produceras i huvudsak med ett jordvärmesystem, solpaneler och solfångare.

49. Kompostering

I samband med renovering av bybastun i Pyhäjärvi byggde man på talko en komposterande toalett.

50. Byskolan

I Vihtijärvi räddades skolan. Byaföreningen köpte den problemfyllda skolfastigheten, inklusive tomt, av Vichtis kommun för en euro och renoverade byggnaden. Kommunen hyr utrymmen för skolbruk och föreningen kan avkorta på sina reparationslån med de medel som flyter in via hyran.

Hållbar
BY

CHANS

Hållbar
BY

CHANS